

La nau Victòria duia una bandera catalana quadribarrada

Autor: Jordi Berenguer

Data de publicació: 19-05-2011

Descobrim una prova de catalanitat a la nau Victòria de Magallanes en un mapa antic de les Filipines exposat al Museu Etnològic de Barcelona

Fa pocs dies vaig anar al Museu Etnològic de Barcelona i a la planta baixa, tot just entrant a mà esquerra, hi vaig trobar una reproducció d'un mapa antic en color de les Filipines –he de dir– molt poc il·luminat. Amb l'ajut d'un llum que hi havia a prop, vaig aconseguir il·luminar-lo i veure un detall que em va cridar l'atenció.

Al mapa hi apareix una representació de la nau Victòria –la de Magallanes– amb una senyera quadribarrada a popa. El mapa és en color i s'hi poden distingir clarament els quatre pals vermells sobre fons groc. Té especial importància doncs la bandera de popa (també anomenada Pavelló nacional) fa la funció d'indicar la nacionalitat del vaixell.

Aquí us incloc la foto, per al vostre coneixement. Disculpeu-ne la poca poca qualitat, però vaig haver-la de fer amb el mòbil.

Aquest és un mapa del pare jesuïta Pedro Murillo Velarde (1696-1753), publicat a Manila al 1734 amb el títol de "Carta Hydrographica y Chrographica de las Islas Filipinas" i és considerat un mapa de gran importància per les seves grans dimensions i gran precisió cartogràfica. Per aquesta raó ha servit de model als cartògrafs de tot el món fins al segle XIX.

El mapa complet és el que segueix (només he trobat la versió sense colors):

Una altra dada interessant és que aquest mapa hauria estat en possessió del col·legi Jesuïta de Sàsser, a Sardenya.

Cal tenir en compte que aquesta ciutat –la segona més important de l'Illa– està situada a pocs kilòmetres de l'Alguer i va estar sota el domini català. Potser sigui aquesta la raó per la qual conservem aquest mapa.

Per completar la nota, afegim una altra representació de la nau Victòria, d'un mapa d'Abraham Ortelius del segle XVI.

En aquesta ocasió, veiem la nau característica de Magallanes, amb la victòria alada Niké a proa i una gran bandera a popa que ja no és la quadribarrada. Tot i això, observem que els laterals sí tenen els colors i barres de la senyera catalana. Aquest mateix dibuix el trobem pintant en diferents llocs amb colors totalment diferents, inclús en blanc i negre com podem observar en la segona figura:

En aquests dibuixos podem apreciar el detall d'un mariner amb una barretina i banderes diferents a la popa. Per la posició que ocupa i pel fet que a la mà i du una brúixola podria representar el capità de la nau.

Afegeixo a continuació una fotografia actual d'una rèplica de la nau Victòria que hi ha atracada al port de Sant Julià, a l'Argentina, decorada amb senyeres catalanes.

Nau Victòria amb senyeres catalanes i escuts de l'època. Atracada al Port San Julià, Patagònia Argentina

Una demostració més de la suplantació perpetrada per la censura espanyola al llarg dels segles i fins avui, la tenim a la rèplica de la nau que es va construir l'any 1991 a Espanya amb motiu de l'Expo'92. En aquesta rèplica, constantment passejada per totes les costes, hi han esborrat –evidentment– les senyeres catalanes i al seu lloc han posat una gran bandera espanyola. Quin rigor històric tenen els espanyols que exhibeixen aquesta nau? Tots sabem que la primera bandera espanyola és del segle XVIII i l'expedició de Magallanes va ser al segle XVI.

Jordi Berenguer
març de 2011